

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2025.3.15>
 CZU: 37.015/.091:373.2(498+478)

PLEDOARIE PENTRU O EVALUARE A COMPETENȚELOR TRANSDISCIPLINARE LA SFÂRȘITUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR PRIN INTERMEDIUL TESTULUI DE TIP INTEGRAT

Carmen-Paula ANDREI,

*doctorandă. Școala Doctorală „Științe ale Educației”,
 Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM*

ORCID: 0000-0002-6591-6146

E-mail: paulaandrei2006@yahoo.com

Rezumat. Scopul acestui articol îl constituie evidențierea unor aspecte importante privind evaluarea, printr-un test de tip integrat, a rezultatelor învățării, în viziune transdisciplinară, la finalul claselor I-IV. În urma cercetării realizate în anul 2023-2024 la Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău și la Școala Gimnazială Secuieni am obținut răspunsurile celor peste 90 de școlari mici din mediul urban și rural, care au avut de completat un număr de 13 itemi incluși într-un chestionar ce vizează opinia privind susținerea evaluării la sfârșitul claselor primare printr-un singur test integrativ. În contextul dat, elevii consideră importantă evaluarea, doresc susținerea, la final de clase primare, a unei probe ce include sarcini din diferite materii școlare, de asemenea, vor să beneficieze de metode moderne de evaluare la clasă. Conform documentelor de politici educaționale în vigoare, evaluarea în învățământul primar se realizează prin descriptori de performanță și se finalizează cu o testare națională. Pe plan internațional, majoritatea țărilor din Uniunea Europeană apelează la testare națională la final de ciclu primar deoarece orice stat este direct interesat să cunoască rezultatele elevilor la final de treaptă. Școala pregătește elevii de azi pentru profesiile de mâine, dezvoltându-le competențele pentru viață, accentuând o educație centrată pe nevoile copilului, Evaluarea școlară joacă un rol important în sistemul educațional al fiecărei țări, având o imensă însemnătate socială și psiho-pedagogică. Tehnologia de evaluare a competențelor transdisciplinare oferă o imagine de ansamblu a actului de educație și de evaluare în particular. Este nevoie de o educație transdisciplinară bazată pe competențe transdisciplinare. Evaluarea transdisciplinară reprezintă dezideratul educației moderne.

Cuvinte-cheie: evaluare, competențe transdisciplinare, test de tip integrat, integrare, curriculum integrat, testare națională.

PLEADING FOR EVALUATING THE TRANSDISCIPLINARY COMPETENCES AT THE END OF THE PRIMARY SCHOOL THROUGH INTEGRATED TYPE TEST

Summary. The aim of this article is constituted by the highlighting of some important aspects regarding the evaluation, through an integrated type test, of the learning results, in transdisciplinary view, at the end of the I-IV classes. As a result of the reaserch performed during the school year 2023-2024 at “Miron Costin” Secondary School from Bacau and the Secondary School from Secuieni I came out with the responses of those over 90 little pupils from the urban and rural environment, who have responded to a number of 13 items included in a questionnaire which concerns the opinion regarding the sustaining the evaluation at the end of primary school through a single integrating test. Within this context, the pupils consider the evaluation as being important, they want to have, at the end of the primary grade, a test which should include tasks from different subjects, they would also want to benefit from modern evaluation methods in class. According to the documents of educational politics in force, the evaluation in the primary is realised through performance descriptors and it is finalised with a national testing. At the international level, the majority of the European Union countries appeals to a national testing at the end of the primary school because any state is interesting directly to know the pupils’ results at the final school. The school prepares nowadays pupils for the professions of tomorrow, by developing life abilities, emphasizing an education centred on the needs of the child. The school evaluation plays an important role in the educational system of every country, having a giant social and psycho-pedagogical meaning. The technology of evaluation of the transdisciplinary skills provides a general image of the education and evaluation act in particular. There is a need for a transdisciplinary education based on transdiciplinary skills. The transdisciplinary evaluation represents the aim of modern education.

Keywords: evaluation, transdisciplinary competences, integrated type test, integration, integrated curriculum, national tests.

Introducere. Evaluarea școlară presupune o importantă componentă a procesului instructiv-educativ, alături de predare și învățare. Este un proces menit să măsoare și să aprecieze valoarea pe care o au rezultatele școlare, dar și rolul strategiilor didactice utilizate în desfășurarea activității școlare. Evaluarea este o activitate a cadrului didactic, pentru că trebuie să măsoare randamentul școlar, dar, totodată, trebuie să-l determine pe elev să-și formeze o reprezentare corectă asupra nivelului lui de pregătire și să-și creioneze aspirațiile și interesele profesionale. Conform *Codului Educației al Republicii Moldova* [4], la art. 16 se stipulează: „Scopul evaluării este de a orienta și optimiza învățarea”, iar „obiectul învățării îl constituie rezultatele școlare individuale ale copilului” [4 p.203].

Definind acest concept, *I.T. Radu* (2007) consideră că **evaluarea** reprezintă: „acțiunea care presupune colectarea datelor, prelucrarea și interpretarea lor, dar și una care necesită demersuri și atitudini axiologice ce decurg din nevoia de a influența, de a ameliora și regla procesele evaluate” [7]. Evaluarea cunoștințelor elevilor constituie o activitate didactică amplă, integrată întregului proces de predare-învățare și care pune în valoare totalitatea cunoștințelor, cât și calitatea acestora, oferind căi de perfecționare a procesului de instrucție și educație. Așadar, evaluarea este un proces integrat, constant și permanent al demersului didactic.

O problemă de politică educațională care necesită atenție o constituie procesul evaluării rezultatelor din perspectiva transdisciplinară. Bineînțeles, pentru a avea o evaluare transdisciplinară, este necesar ca și predarea și evaluarea să fie abordate în același mod. O dată cu implementarea *Planului cadru transdisciplinar* și evaluările naționale trebuie realizate transdisciplinar. Itemii testului vor evalua în ce măsură sunt formate cele nouă competențe-cheie incluse în *Codul Educației al Republicii Moldova* [4]. Soluționarea sarcinilor transdisciplinare ce vor fi incluse în test vor necesita aplicarea cunoștințelor din toate materiile studiate.

Din practica educațională reiese că educația monodisciplinară nu este aptă să formeze competențe la standardul pe care îl așteaptă societatea; prin urmare, este nevoie de o **educație transdisciplinară** bazată pe competențe transdisciplinare. Predarea-învățarea-evaluarea transdisciplinară constituie viitorul în **România și Republica Moldova**. Așadar, apelând la o **abordare integrată** a curriculumului școlar, sunt facilitate legături între discipline care contribuie la formarea unui concept integral. Când vorbim de abordare integrată a curriculumului, ne

gândim la inter-sau transdisciplinaritate. Abordarea transdisciplinară presupune un demers bazat pe dinamica și interacțiunea nivelurilor: monodisciplinar, interdisciplinar, pluridisciplinar și transdisciplinar, ca fiind „cele patru săgeți ale unuiia și aceluiași arc: al cunoașterii” [6]. Abordând sensurile noțiunii de **integrare**, *Lucian Ciolan*, în *Demersuri integrate în învățământul primar* [2, 3], afirma că acest termen, în *sens larg*, presupune să interrelaționeze diverse elemente pentru a construi un tot armonios, de nivel superior, integrarea părților conduce la un produs / la un rezultat care depășește suma acestor părți, iar în *sens restrâns*, prin **integrare** se înțelege procesul și rezultatul procesului în care un element nou devine parte a unui ansamblu deja existent. Același autor [2, p. 6] definește **curriculumul integrat** ca presupunând: „crearea unor conexiuni semnificative între teme sau competențe care sunt de regulă formate separat, în interiorul diferitelor discipline și au o puternică legătură cu viața cotidiană a elevilor și își propun, direct sau indirect, să contribuie la formarea unor valori și atitudini”.

O problemă importantă ce ține de politicile educaționale o constituie **evaluarea națională a rezultatelor elevilor din perspectiva abordării transdisciplinare** a educației. Desigur, nicio educație modernă nu poate fi realizată doar transdisciplinar. E necesară corelarea, la diferite trepte de învățământ a monodisciplinarității, interdisciplinarității, pluridisciplinarității, transdisciplinarității. În ciclul primar, transdisciplinaritatea poate fi mai accentuată. Itemii unei **testări naționale transdisciplinare unice** la sfârșitul clasei a IV-a vor verifica în ce măsură sunt formate competențele-cheie stipulate în *Codul Educației* [4] și vor include sarcinile transdisciplinare din toate disciplinele claselor I-IV, deoarece evaluările naționale sunt și vor fi obligatorii la finele treptelor de învățământ. În contextul dat, se recomandă la treapta primară **o unică testare națională**, realizată printr-un test de competențe, cu itemi integrativi, ce conțin sarcini din toate disciplinele studiate, amintind avantajele acestei metodologii: minimalizarea stresului și axarea pe evaluarea nivelului de formare a competențelor elevului, nu doar pe cunoștințe [1, 8]. Testarea unică o putem realiza printr-un **test integrativ** - un instrument prin care pot fi evaluate competențe transdisciplinare ale elevilor la sfârșitul clasei a IV-a, însumând o gamă variată de discipline obligatorii (de bază) prevăzute de Curriculumul Național pentru învățământul primar [8].

Educația modernă vizează un mediu educativ mai deschis care urmărește o nouă arhitectură școlară, cu un curriculum transdisciplinar, plus competențe digitale ale profesorilor. *Tehnologia de evaluare a competențelor transdisciplinare* oferă o imagine de ansamblu a actului de educație și de evaluare în particular. Îngăduie o analiză teoretică, practică și acțională de realizare a reformei în educație; stabilește cum contribuie evaluarea la o personalitate integratoare; oferă o legătură între disciplinele școlare; corelează testele de evaluare cu situațiile cotidiene. Multe țări apelează deja la o astfel de evaluare, în timp ce altele lucrează intensiv la metodologie. Evaluarea transdisciplinară reprezintă dezideratul educației moderne.

În ceea ce privește **testarea națională** la finele claselor primare, rezultatele obținute sunt folosite în scop de monitorizare, furnizarea feedback-ului către elevi și părinți și îndrumarea activității cadrelor didactice. De remarcat este faptul că, pe plan european, unele țări limitează testarea la două sau trei discipline, deși câteva au anunțat că au în plan să-și extindă aria de materii prin adăugarea unora suplimentare, iar alte țări testează un spectru mult mai larg al curriculumului, altele rotesc disciplinele sau folosesc o combinație de materii testate în mod obligatoriu și opțional [8].

Aspecte metodologice. În continuarea articolului, voi prezenta datele obținute în cadrul unei **microcercetări**, pe care am aplicat-o în România, în anul școlar 2023-2024, pe 96 de subiecți, elevi ai claselor a IV-a. Pentru a acționa în direcția cuvenită, e necesar să observăm ce răspunsuri au oferit elevii claselor a IV-a, prin intermediul chestionarului aplicat, din punct de vedere al individului statistic, dar și recomandările din finalul acestuia, privitor la evaluarea de tip integrat de la finele claselor primare.

Elevii au completat un chestionar Google Forms, constituit din 13 itemi. Astfel, 75 de elevi (78,1%) provin din mediul **urban**, iar ceilalți, 21 elevi (21,9%) provin din mediul **rural**. În ceea ce privește numărul fetelor și al băieților participanți la microcercetare, putem spune că predomină **genul feminin** în număr de 58 elevi, iar cel **masculin** 38 de elevi (60,4%), adică 39,6%. Elevii chestionați provin de la Școala Gimnazială *Miron Costin* Bacău, în număr de 75, adică 78,1%, iar ceilalți 21 (21,9%) sunt elevi ai clasei a IV-a de la Școala Gimnazială Secuieni, județul Bacău.

La întrebarea: *Cât de pregătiți vă simțiți înaintea unei probe de evaluare?* 24 de elevi (25%) se consideră **foarte pregătiți**, 67 de elevi (69,8%) **se descurcă**, iar 5 dintre ei (5,2%) sunt **triști**.

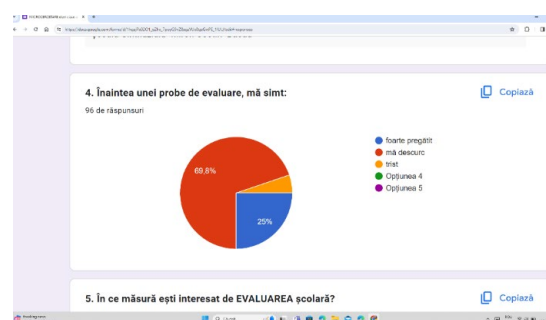

Figura 1. Rezultatul răspunsurilor privind la cât de pregătiți se simt înainte de evaluare (%)

La întrebarea: *În ce măsură ești interesat de evaluarea școlară?* 59 de participanți (61,5%) sunt interesați în **mare măsură**; 36 de elevi (37,5%) manifestă un **interes mediu**, iar 1 (1%) este **foarte puțin interesat**. Rezultatele sunt reliefate în figura de mai jos:

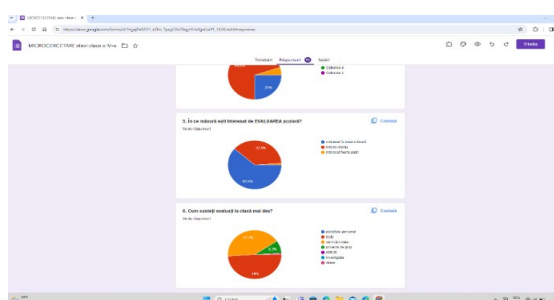

Figura 2. Rezultatul răspunsurilor la întrebările: În ce măsură ești interesat de evaluarea școlară și Cum sunt evaluați copiii mai des? (%)

Cum sunteți evaluați mai des la clasă? Elevilor li s-au propus următoarele modalități de evaluare: portofoliu personal, teste, verificări orale, proiecte de grup, referat, investigația și un număr de 47 de elevi (49%) au răspuns că sunt verificați mai des prin **teste**; alți 40 de copii (41,7%) - prin **verificări orale**; 8 școlari (8,3%) au declarat că verificarea se realizează prin **proiecte de grup**; 1 copil (1%) **alte forme**.

Ce trebuie să îndeplinească învățătorul la clasă pentru a realiza o evaluare cât mai obiectivă? elevii au răspuns astfel:

- să recurgă la metode și procedee moderne de evaluare (35 copii, 36,5%);
- să învețe școlarii să se autoevalueze (30 elevi, 31,3%);
- întrebările pe care mi le adresează să fie cât mai clare; (24 elevi, 25%);
- să utilizeze barem de corectare și notare; (7 copii, 7,3%).

Figura 3. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: Ce trebuie să îndeplinească învățătorul la clasă pentru a realiza o evaluare cât mai obiectivă? (%)

În luna mai, elevii vor susține proba de Evaluare Națională la Limba și Literatura română și Matematică. La întrebarea: *La care dintre aceste discipline consideri că nu te vei descurca prea bine?* elevii au răspuns în procent de 42,7% - Matematică; un alt procent de 29,2% cred că nu vor întâmpina dificultăți; alți 14,6% au bifat Limba română, iar 13,5% nu consideră să întâmpine greutăți.

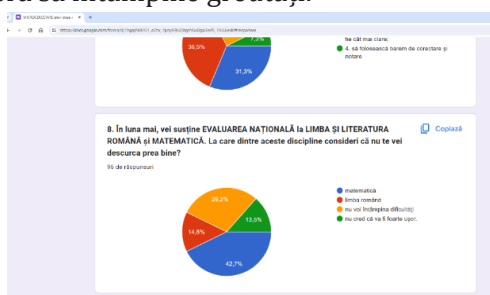

Figura 4. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: În luna mai, vei susține EVALUAREA NAȚIONALĂ la LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ și MATEMATICĂ. La care dintre aceste discipline consideri că nu te vei descurca prea bine? (%)

La întrebarea următoare, elevii bifează în procent de 81,3% că **doresc să susțină un singur test** din toate materiile studiate, la **EVALUAREA NAȚIONALĂ**; un număr de 13 elevi (13,5%) nu sunt de acord, iar 5 (5,2%) nu știu să răspundă, conform figurii:

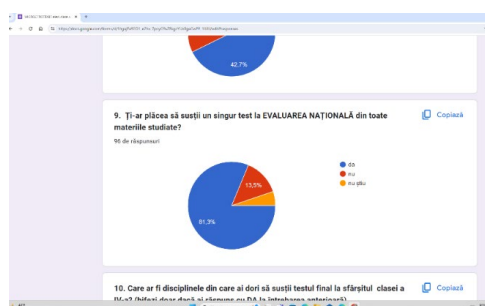

Figura 5. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: Ți-ar plăcea să susții un singur test la EVALUAREA NAȚIONALĂ din toate materiile studiate? (%)

Întrebarea nr.10 presupune a se bifa din care materii dorește elevul să susțină testul final la sfârșitul claselor primare? (doar dacă a răspuns afirmativ mai sus). Ei au bifat mai multe discipline. Astfel, printre discipline, Limba română care ocupă un procent de 59,4%; disciplina Matematica (41,8%), Arte vizuale și abilități (29,2%), Joc și mișcare (27,1%), Istorie (25%), Ed. Muzicală (18,8%), Geografie (17,7%).

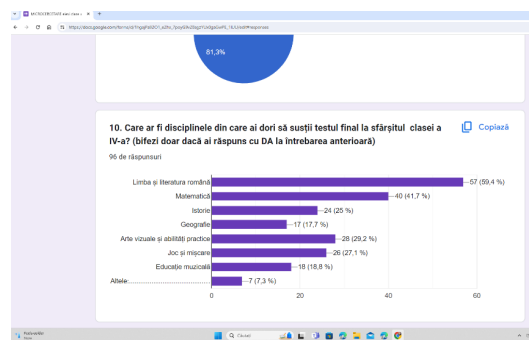

Figura 6. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: Care ar fi disciplinele din care ai dori să susții testul final la sfârșitul clasei a IV-a? (bifezi doar dacă ai răspuns DA la întrebarea precedentă) (%)

Cum ți-ai dori să susții testul final? reprezintă întrebarea a unsprezecea a chestionarului, la care elevii au răspuns astfel:

- în scris (45 elevi, 46,9%);
- oral (22 elevi, 22,9%);
- la calculator (16 copii, 16,7%);
- prin activități practic-aplicative (13 elevi, 13,5%).

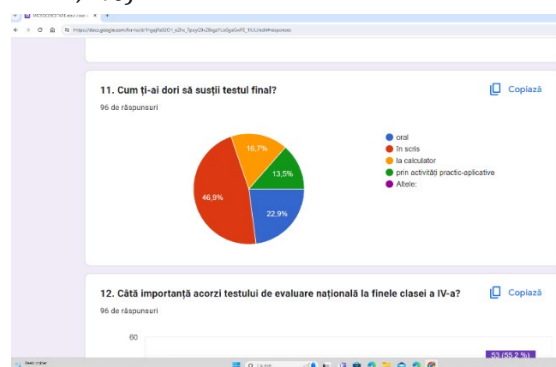

Figura 7. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: Cum ți-ai dori să susții testul final? (%)

La întrebarea: *Cât de important este testul de evaluare națională la finele clasei a IV-a?*, elevii au acordat, pe o scară de la 1 la 5, nota maximă în număr de 53 (55,2%); nota 4 un număr de 25 de elevi (26%); nota 3 un număr de 14 școlari (14,6%); nota 1 – 4 elevi (4,2%), iar nota 2 nefiind acordată de niciun copil.

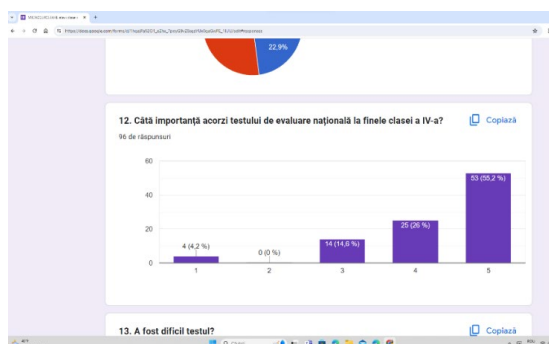

Figura 8. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: Cât de important este testul de evaluare națională la finele clasei a IV-a? (%)

La întrebarea: *A fost dificil testul?*, un număr de 72 de elevi (75%) a răspuns negativ; alți 22 copii (22,9%) nu știu, iar 2 elevi (2,1%) consideră că a fost dificil, conform figurii:

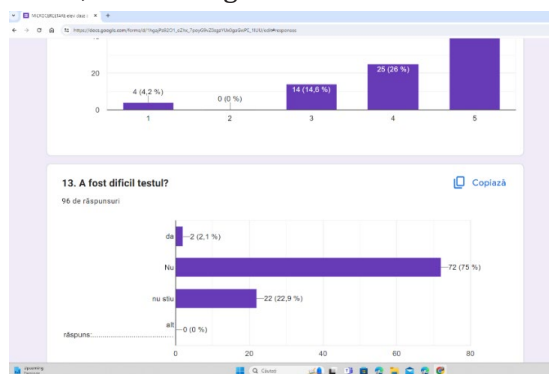

Figura 9. Rezultatul răspunsurilor la întrebarea: A fost dificil testul? (%)

La rubrica *sugestii/recomandări*, unii elevi au afirmat că își doresc ca exercițiile să fie accesibile, alți elevi vor să susțină proba pe calculator, unii doresc să-și aleagă materia din care să fie evaluați, să beneficieze de metode moderne de evaluare, alții să nu fie stresați.

Rezultatele acestei microcercetări converg către dorința elevilor în proporție de 81,3% de a susține în scris un **test integrat** cu probe din majoritatea disciplinelor, deoarece consideră foarte importantă evaluarea, într-un procent peste 50%; se tem de dificultățile pe care le-ar întâmpina la matematică; își doresc să beneficieze de o evaluare modernă, ca-drele didactice să apeleze la strategii didactice moderne de evaluare, întrebările să fie accesibile, pe înțelesul copiilor,

Concluzii:

Evaluarea școlară joacă un rol major în sistemul educațional al fiecărei țări, având o imensă însemnătate socială și psiho-pedagogică. Principalele direcții ale modificărilor existente în școala actuală care vor orienta copilul să se adapteze unei continue schimbări, converg către o personalitate adaptabilă, capabilă să-și dezvolte creativitatea și să-și cultive talentul. Școala trebuie să pregătească elevii de astăzi pentru profesiile de mâine, dezvoltându-le competențele pentru viață. Acest aspect accentuează o educație centrată pe nevoile copilului capabil să realizeze un liant între știință și practică, să se adapteze unei permanente schimbări, să participe activ la propria lui formare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFIE:

1. ACHIRI I. Evaluarea competențelor școlare în Republica Moldova – aspecte strategice. În: *Revista Didactica Pro...revistă de teorie și practică educațională*. 2012, nr.5-6 (75-76), p. 11-13.
2. CIOLAN, L., CIOLAN, L.E. *Demersuri integrate în învățământul primar. Proiectul pentru învățământul rural*, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, ISBN 978-973-0-05393-7, 2008.
3. CIOLAN, L. *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*. Iași: Editura Polirom, 2008, 280p. ISBN 978-073-46-1034-1
4. Codul Educației al Republicii Moldova: nr. 152/17.07.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 319-324.
5. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: Lyceum, 2018. 212p. ISBN 978-9975-3258-0-6.
6. NICOLESCU, B. *La transdisciplinaritate (manifeste)*. Monaco: Edition du Rocher, 1996. Trad. Rom. Transdisciplinaritatea (manifest). Iași: Polirom, Junimea, 2007
7. RADU, I.T. *Evaluarea în procesul didactic*. București: EDP, 2007. 289p ISBN 978-973-30-1720-2.
8. STRATAN, V., ANDRIȚCHI, V. *Evaluarea competențelor în învățământul primar* (Autoreferat al tezei de doctor în științele pedagogice), Chișinău, 2020.